

Dechové cvičení

Hlasové cvičení

Píseň

Rytmické cvičení

Hudební nauka

Opakování

Poslech

Orffovy nástroje

Hudební výchova 4. ročník

21. PREZENTACE

Ukázka i poslech hudebních nástrojů

Hudební nástroje

- kytara
- harfa
- tuba
- saxofon
- hoboj
- fagot
- mandolína
- loutna
- fukací harmonika

Orffovy hudební nástroje

- ozvučná dřívka
- činely
- tamburína
- triangel
- zvonkohra
- xylofon

Úkol: tajenka

Poslech CD - 4. ročník - BIANKA - skladba č. 8 (2:56)

Leoš Janáček: Pilky (z Lašských tanců)

Hlasové desatero

- 1) Dbej na správné držení těla.
- 2) Dýchej vědomě a prováděj dechová cvičení.
- 3) Před „použitím“ hlasivky probud’.
- 4) Prováděj hlasová cvičení.
- 5) Vždy hlídej přirozenou barvu i sílu svého hlasu.
- 6) Mluv i zpívej s důkladnou artikulací.
- 7) Užívej pestře intonace, tempa a pauz.
- 8) Hlasivky netrap v horku, v zimě nebo v nemoci.
- 9) Procvičuj zpěv a řeč pokaždé, když máš příležitost.
- 10) Po delším zpěvu nechej své hlasivky odpočinout.

Dechové cvičení (2-3 min.)

Přečti nahlas říkadlo: VRÁNA

Voře, voře Jan, přiletělo k němu hejno vran.

První praví: dobře voře,

druhá praví: nedobře voře,

třetí praví: dobře voře,

čtvrtá praví: nedobře voře, ...

(Lidová)

**Úkol: Nádech a počítáme vrány, kdo jich
na jeden nádech napočítá nejvíc:**

- **První praví dobře voře**
- **Druhá praví nedobře voře...**

Hlasové cvičení

Hra na ozvěnu:

1. Zapni zvuk, opakuj pomocí slabik.
2. Děti opakují melodii na různé slabiky – pa, li, mo, se,...

Píseň (7-10 min.)

Poznávání písničky podle melodie:
opakování známých písní z druhého ročníku.
Učitel zpívá část melodie dříve naučené písně.
Děti hádají, o jakou píseň se jedná. Při správné
odpovědi si společně píseň zazpíváme.
(4 – 5 písní, můžeme zařadit i píseň s pohybem).

Hudební nástroje

kytara

Kytara je velice známý a oblíbený hudební nástroj, užívaný především k doprovodu písniček u táborového ohně, doma i ve škole. Hraje k tomu akordy a patřičný rytmus, což tak povzbuzuje zúčastněné ke společnému zpěvu. **Je to nástroj drnkací, který prodělal v historii celou řadu proměn.**

Vlastí dnešní kytary je Španělsko, kde je instrumentem národním, jako jsou třeba ve Skotsku dudy. Jeho dnešní podoba má šest strun.

Naším českým známým kytaristou je Štěpán Rak – kytarový virtuos (8. 8. 1945).

(klikni na obrázek Š. Raka – odkaz).

Kytary často používají k doprovodu folkoví zpěváci např. Jaromír Nohavica – 7. 6. 1953, Ostravě

(klikni na obrázek J. Nohavice)

Hudební nástroje

KYTARA

Kytara je cizinka,
ale jen co zabrnká,
ztichne Čech i Rus i Dán,
Angličan i Indián,
nebo se k ní zpěvem přidá,
jak se to tak často vídá.
Kytara je kamarádka:
Žhavá, mírná, hořká, sladká.

Ilja Hurník, Pavel Jurkovič

(CD –Hudební nástroje RAABE č. 17 (1:43)-Kočičí blues)

Hudební nástroje

HARFA

Harfa je nádherný nástroj už na pohled. Říká se jí také **nástroj královský**, protože prý na ni hrál biblický král David. Za těch šest tisíc let, co se na ni hraje, prošel její tvar i konstrukce mnoha proměnami.

Dnešní koncertní harfa má téměř padesát strun, které jsou řazeny podle délky. Ta nejdelší měří jeden a půl metru, nejkratší 12 centimetrů. Každá ta struna se před každým vystoupením ladí zvlášť, takže takový hráč nebo ještě častěji hráčka proladí celý svůj život. Ale stojí to za to.

Když třeba zazní harfa, která hraje úvodní takty symfonické básně Vyšehrad od Bedřicha Smetany, hned zpozorníme a představíme si sídlo českých knížat na pražském Vyšehradě před více než tisíci lety.

Klikni na obrázek harfenistky Dany Suchanové nahoře – odkaz Vyšehrad od Bedřicha Smetany.

Harfenistka si k sobě nakloní pozlacený a krásně zdobený opěrný sloup a hraje pak oběma rukama, jednou zleva, druhou zprava. Některé naše harfenistky, mnohé žákyně Libuše Váchalové, např. její dcera Jana Boušková, patří k nejlepším na světě. (Klikni na obrázek Jany Bouškové - odkaz).

Jana Boušková - 27. září 1970, Praha

Hudební nástroje

Harfa

Je to kněžna zlatohlavá.
Přijde – li si pro ni drak,
což se kněžnám často stává,
dopadne to vždycky tak:
Kněžna do strun zadrnká,
a tu padne na draka
něha, lítost, dojetí,
takže s pláčem odletí.

Ilja Hurník

(CD –Hudební nástroje RAABE č. 18 (2:11) - Balada)

Hudební nástroje

tuba

V poloze ještě hlouběji než trombon (pozoun) hraje tuba. Konec nástroje se postupně značně rozšiřuje a jeho velká kalichovitá ozvučnice směřuje nahoru. Nástroj je tak tělnatý, že za ním hráče sotva vidíme, ale slyšet je dostatečně. Ačkoliv má poměrně velký tónový rozsah, využívá se většinou jejich hlubokých tónů.

TUBA

Jako krunýř hlemýždí,
tak podobně vyhlíží,
ale že je stokrát větší,
všechny trouby hloubkou předčí.
Je to ona? Je to on?
Tuba, však též bombardon.

Bombardon se hodně podobá tubě.

Hudební nástroje

saxofon

Ačkoliv saxofon září na pohled, jako by byl ze zlata, řadíme ho mezi dechové nástroje dřevěné, protože má jen jeden plátek jako klarinet. Tvarem se podobá jakési velké dýmce. Saxofon se nazývá podle svého vynálezce Adolfa Saxe. Mezi naše vynikající hráče na saxofon patří třeba Felix Slováček.

Belgičan Adolf Sax
(1814 – 1894)

Klikni na obrázek.

Felix Slováček (saxofon, klarinet)
(1943)

Hudební nástroje

Hudební nauka

Poslech

SAXOFON

Je to velikánská dýmka.

Ale z ní kouří?

Táta ne, děda ne,

Možná jenom obři.

Pán, co hraje v kapele,

Bude asi nešika:

Nezapálí, nezabafá,

z dýmky stoupá muzika.

Ilja Hurník

Hudební nástroje

HOBŮJ

Hoboj

Slovo hoboje pochází z francouzštiny a znamená doslova „vysoké dřevo“. Tím se chce naznačit, že dokáže zahrát i vysoké tóny, kam už dosáhne jen vycvičený ženský hlas. Je to dřevěný hudební nástroj dvouplátkový. Až pokvetou pampelišky, utrhni si stvol a na jedné straně ho zmáčkni. Vytvoří se tak dva plátky proti sobě. Do té zmáčkuté strany foukni: ozve se ti bzučivý zvuk, který se bude sice podobat spíše starodávnému šalmaji, který je předchůdcem hoboje, ale budeš vědět, co je dvouplátkový nástroj. Tomu dvouplátku se říká strojek. Ten se dává do úst a dýchá se do něho, aby se zrodil tón.

HOBŮJ

Pampeliško, jenom trošku

Zmáčknu ti tvou dutou nožku.

Kdo si do ní fouknout zkusí, holahoj,

Bude umět krásně hrát a na hoboje.

Ilja Hurník

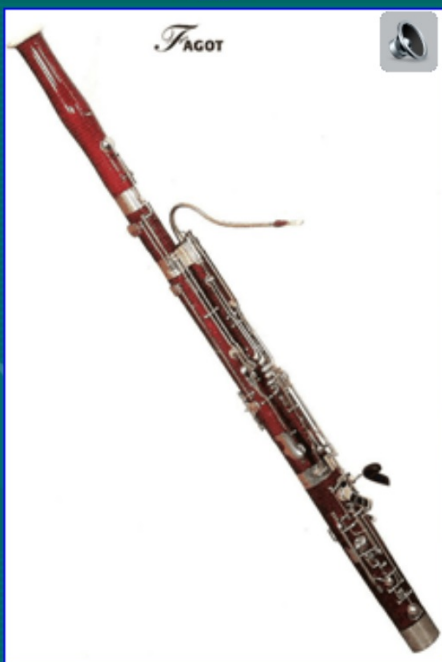
Hudební nástroje

fagot

Mezi dřevěnými dechovými nástroji je fagot největší a nejrobustnější. Proto jsou jeho tóny hluboké. To je takový zákon: **ČÍM JE NÁSTROJ DELŠÍ, TÍM HLUBŠÍ MÁ TÓNY.**

Fagot, stejně jako hoboj, je nástroj dvouplátkový, ale právě ve velikosti je rozdíl. Kdybychom je přirovnali k rodině, bude hoboj synek, fagot pak táta. Však také váží několik kilogramů, takže si ho hráč zavěšuje na krk.

FAGOT

Nevěřte těm darebům,
těm, co křičí z plných plic,
že umím jen
brum, brum, brum.

Učte se hrát na fagot.

Potom bude na vás krátký
i ten slavný Karel Gott. →

Mlčte, než se dožeru,
vždyť já umím stokrát víc,
stačím i na operu. Ilja Hurník

(Včelka Mája - odkaz)

Hudební nástroje

mandolína

Mandolína je strunný hudební nástroj vzhledem připomínající kytaru, ale ladí se jako housle. Mandolína má struny zdvojené, je jich celkem osm. Má výrazný pronikavý zvuk.

[Klikni na obrázek - odkaz.](#)

loutna

Loutna - drnkací nástroj ve tvaru mušle s krkem. Vznikl zřejmě v Mezopotámii a patří k nejstarším nástrojům vůbec. Do Evropy se dostává hlavně přes Španělsko prostřednictvím Arabů v 8. stol. Zde přibírá další ostrunění, které se zdvojuje do tzv. sborů (celkem 13 sborů) a loutna prodělává konstrukční změny. Zájem o loutnu upadá po roce 1750. Ve 20. stol. byla loutna i hra na ni obnovena v zájmu historickém. Dnes se hře na loutnu vyučuje v předních hudebních institutech a je pro ni skládána i novodobá hudba.

[Klikni na obrázek - odkaz.](#)

Hudební nástroje

foukací harmonika

tahací harmonika=akordeon

Harmonika je malý ruční foukací nástroj, na který hudebník hraje ústy foukáním nebo i zpětným nasáváním zvuku. Hráč drží obvykle nástroj jednou nebo dvěma rukama u úst. Může ji mít připevněnu i na speciálním držáku zavěšeném na krku či hlavě tak, aby měl volné ruce a mohl hrát rukou na jiný hudební nástroj (obvykle kytaru).

(Klikni na foukací harmoniku – odkaz).

(Klikni na akordeon - odkaz).

Orffovy nástroje

Orffovy nástroje zvláštním způsobem podporují cíle Musik für Kinder = Muziku pro děti. Jsou to zvonkohry, xylofony, metalofony a mnohé malé bicí nástroje, které spolu se zobcovými flétnami a smyčcovými nástroji doprovázejí dětský zpěv a tanec. Jsou to nástroje používané již ve středověku, nejsou moderní, ani staromódní. Znějí „jinak“, ale ne cizí.

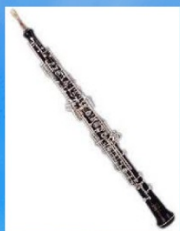
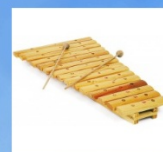
Carl Orff (10. července 1895, Mnichov – 29. března 1982,   Mnichov) byl německý skladatel expresivní hudby (vyjadřující citový vztah) a pedagog. Jako pedagog prosazoval spojení hudební výchovy s výchovou pohybovou, hudby s pohybem a akcí.

Úkol - přesuň k obrázkům správné názvy hudebních nástrojů. Do sešitu napiš nadpis:

Hudební nástroje

Názvy nástrojů postupně zapisuj.

ozvučná dřívka harfa hoboj xylofon foukací harmonika

akordeon saxofon mandolína tuba zvonkohra tamburína

kytara loutna triangel činely fagot

Řešení - přesuň k obrázkům správné názvy hudebních nástrojů. Do sešitu napiš nadpis:

Hudební nástroje

Názvy nástrojů postupně zapisuj.

kytara

harfa

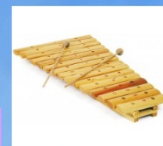
tuba

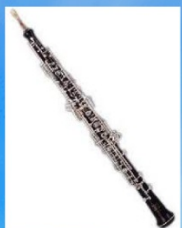
saxofon

tamburína

xylofon

hoboj

mandolína

loutna

foukací harmonika

ozvučná dřívka

činely

triangl

akordeon

zvonkohra

fagot

ÚKOLY

1. V tajence této doplňovačky najdete název hudebního nástroje:

	Ř			Á		
				A		
				A		
						A
						K

co slyšíme za bouřky?

město na severní Moravě

jiný název pro „maďarský“

slavný český skladatel

podle čeho se ladí

obyvatel dalekého severu

2. Zakroužkuj uvedeného hudebního skladatele.

3. Zakroužkuj hudební nástroj z tajenky.

ÚKOLY - ŘEŠENÍ

1. V tajence této doplňovačky najdete název hudebního nástroje:

H	Ř	Í	M	Á	NÍ	
O	S	T	R	A	V	A
U	H	E	R	S	KÝ	
S	M	E	T	A	N	A
L	A	D	I	Č	K	A
E	S	K	Y	M	Á	K

co slyšíme za bouřky?

město na severní Moravě

jiný název pro „maďarský“

slavný český skladatel

podle čeho se ladí

obyvatel dalekého severu

2. Zakroužkuj uvedeného hudebního skladatele.

3. Zakroužkuj hudební nástroj z tajenky.

Nasloucháme hudbě

Poslech CD - 4. ročník -
BIANKA - skladba č. 8 (2:56)

Leoš Janáček: Pilky
(z Lašských tanců)

Klik životopis

" Na chválu rodného rodného kraje, mého Laška, půjde partitura (kniha pro dirigenta) plna mihotavých notiček, plna laškových popěvků, švitořivých i zamyšlených, do světa. Ať rozsévá veselí a kouzlí na tvářích úsměv!"

Těmito slovy zakončil skladatel Leoš Janáček svou předmluvu k Lašským tancům. Pocházel z lašského kraje na severovýchodě Moravy. Narodil se v malé obci Hukvaldech, která leží pod návrším se zříceninou starého hradu, v blízkosti pohoří Beskyd. Po celý život se do svého rodiště rád vracel; tvořil tam, toulal se přírodou, poslouchal lidové písně. Jejich melodie se ozývají i v jeho Lašských tancích.

Poslední z těchto šesti tanců pro orchestr má název "Pilky" podle lidové písně Už ty pilky dořezaly. Tanec má třídílnou stavbu (formu), jak bývá u takovýchto skladeb obvyklé.

Po Bedřichu Smetanovi a Antonínu Dvořákovi, kteří tvořili v 19. století, se Janáček zapsal do dějin naší i světové hudby jako další velká a svérázná skladatelská osobnost. Dnes slaví jeho hudba úspěchy opravdu po celém světě.

Antonín Dvořák

Bedřich Smetana

Zápis do sešitu

Leoš Janáček

Leoš Janáček (1854 - 1928) byl světově uznávaný český hudební skladatel klasické - vážné hudby. Pocházel z Lašského kraje na severovýchodě Moravy. Napsal hudební dílo Lašské tance - celkem 6 tanců. Poslední z tanců se jmenuje Pilky (poslech skladby).

Seznam použitého materiálu

- Hudební výchova 4 – učebnice pro 4. ročník základní školy. Nakladatelství Nová škola.
- Metodický průvodce učebnicí Hudební výchova 4 pro 4. ročník základní školy. Nakladatelství Nová škola.
- Hudební výchova pro 4. ročník základní školy. Nakladatelství SPN.
- Vlasta Beilová. Barevné cinkání s obrázky Miloše Nesvadby. První krůčky do světa hudby. Nakladatelství MUSIC DISTRIBUCE.
- Nauč mě písničky. Nakladatelství AXIÓMA Praha.
- Program ActivInspire - Studio - knihovna prostředků
- Náměty pro tvořivé vyučování na 1. stupni ZŠ – RAABÍK
- CD RAABE – Hudební nástroje – Emil Hradecký
- Hudební nástroje – Doprovodný text k CD Hudební nástroje –RAABE
- Hudební nástroje – Obrazový materiál k CD Hudební nástroje – RAABE
- **Internetové stránky GOOGLE** : cs.wikipedia.org/wiki/Kytara , cs.wikipedia.org/wiki/Saxofon
www.nohavica.cz/ , www.mojecelibrity.cz/slovacek-felix , www.karelgott.com/cesky/main.htm
leccos.com/index.php/clanky/bombardon , cs.wikipedia.org/wiki/Loutna
www.stepanrak.cz/ , www.muzikant.cz/strunne_nastroje
www.musica.cz/bouskova ,<http://www.youtube.com/watch?v=zMFYpECiCAs&feature=related> ,
<http://www.youtube.com/watch?v=xNwCjVy0sT8&feature=related> ,
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Leo%20Jan%20A%201%204%208Dek>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%20Dvo%20r%201k>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Bed%20ich_Smetana